

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 338.24:5
JEL Classification: O3

ССУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ У СФЕРІ НАДРОКОРИСТУВАННЯ

©2024 ДИКАНЬ В. В., ПОДВІГІН А. Д.

УДК 338.24:5
JEL Classification: H79; Q28; Q38

Дикань В. В., Подвігін А. Д.

Сучасні технології управління інноваційною діяльністю у сфері надрокористування

У статті досліджено розвиток сучасних технологій управління інноваційною діяльністю у сфері надрокористування (СНК). Зазначено, що економічна діяльність у сфері надрокористування є достатньо специфічною, що вимагає застосування методів ефективного управління природними ресурсами, які забезпечать їх збереження для майбутніх поколінь. Своєю чергою, ефективна система управління інноваційною діяльністю може стати корисним інструментом у сучасній конкурентній боротьбі та стимулом розвитку сфери надрокористування в Україні. Зазначено, що сьогодні для розвитку сучасних технологій управління інноваційною діяльністю у сфері надрокористування необхідним є вдосконалення організаційних компонентів системи управління та впровадження нових технологій і інструментів прийняття рішень. Визначено загальну послідовність інноваційного процесу та принципиальні умови організації інноваційної діяльності у сфері надрокористування. Визначення принципових умов організації управління інноваційною діяльністю та її основних характеристик у СНК довело, що в процесі її здійснення всі процеси мають певні особливості, а також і певні обмеження, які пов'язані із специфікою цієї сфери. Визначено пріоритетні напрями управління інноваційною діяльністю у сфері надрокористування відповідно до їх програм інноваційного розвитку. Запропоновано систему управління інноваційною діяльністю у СНК. Встановлено, що управління інноваційною діяльністю у СНК визначається формуванням інфраструктури науково-дослідної та інноваційно-інвестиційної діяльності; запровадженням генерації, відбору та використання інновацій; виявленням та реалізацією нових ринкових можливостей щодо формування проектів інноваційного управління у СНК. Зроблено висновок, що сучасні технології управління інноваційною діяльністю у сфері надрокористування мають бути спрямовані на пошук новацій у системі управління СНК, що у перспективі надасть можливість поєднати всі види інновацій та досягти синергетичного ефекту у цій сфері.

Ключові слова: сучасні технології, управління, інноваційна діяльність, сфера надрокористування, розвиток.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-287-293>

Рис.: 3. Табл.: 1. Бібл.: 10.

Дикань Валерія Володимирівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри управління та адміністрування, Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (вул. Миросицька, 1, Харків, 61002, Україна)

E-mail: valeriya.dykan@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0615-919X>

Подвігін Андрій Дмитрович – магістр кафедри менеджменту і публічного адміністрування, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: sn@andrey-podvih.in

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-2133-9897>

UDC 338.24:5
JEL Classification: H79; Q28; Q38

Dykan V. V., Podvih A. D. Modern Technologies of Management of Innovative Activities in the Sphere of Subsoil Use

The article examines the development of modern technologies for managing innovation activities in the sphere of subsoil use (SSU). It is noted that economic activity in the sphere of subsoil use is quite specific, which requires the use of methods of effective management of natural resources, which will ensure their preservation for future generations. In turn, an effective innovation management system can become a useful instrument in modern competition and an incentive for the development of the subsoil use sector in Ukraine. It is noted that today, for the development of modern technologies for managing innovation activities in the sphere of subsoil use, it is necessary to improve the organizational components of the management system and introduce new technologies and decision-making instruments. The general sequence of the innovation process and the principal conditions for the organization of innovation activity in the sphere of subsoil use are defined. Definitions of the principal conditions for the organization of management of innovation activity and its main characteristics in the SSU have proved that in the process of its implementation, all processes have certain features, as well as certain restrictions that are associated with the specifics of this area. The priority directions of management of innovation activity in the sphere of subsoil use in accordance with their programs of innovative development are determined. A system of management of innovation activity in the SSU has been proposed. It is determined that the management of innovation activity in the SSU is determined by the formation of the infrastructure of research and innovation-investment activities; introduction of generation, selection and use of innovations; identifica-

tion and implementation of new market opportunities for the formation of innovative management projects in the SSU. It is concluded that modern technologies for managing innovation activities in the sphere of subsoil use should be aimed at finding innovations in the management system of SSU, which in the future will provide an opportunity to combine all types of innovations and achieve a synergistic effect in this sphere.

Keywords: modern technologies, management, innovation activity, sphere of subsoil use, development.

Fig.: 3. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 10.

Dykan Valeriia V. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Professor of the Department of Management and Administration, Educational and Research Institute «Karazin Business School» of V. N. Karazin Kharkiv National University (1 Myronosytska Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: valeriya.dykan@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0615-919X>

Podvihin Andrii D. – Master of the Department of Management and Public Administration, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: sn@andrey-podvihin.in

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-2133-9897>

Вступ. Сьогодні ефективність інноваційної діяльності (ІД) визначає конкурентоспроможність підприємств та галузей національного господарства України. Своєю чергою, ефективність інноваційної діяльності суб'єкта господарювання безпосередньо залежить від того, наскільки добре працює система управління інноваційними процесами. Менеджмент інноваційної діяльності має стратегічний характер, що обумовлено головними цілями господарюючих суб'єктів і прагненням отримання прибутку за рахунок реалізації інновацій, що прямо відповідає цільовій функції комерційного господарюючого суб'єкта у будь-якій сфері діяльності. Підприємства заохочуються до інновацій завдяки цьому збігу. Вони змушені постійно вивчати попит і використовувати більш сучасні методи та технології управління інноваційною діяльністю.

У сучасних макроекономічних умовах головною конкурентною перевагою господарюючих суб'єктів є інновації. Особливо чутливими до інновацій є системоутворюючі та стратегічно важливі галузі національного господарства, до яких відноситься сфера надрокористування (СНК), оскільки одним із ключових елементів розвитку сучасних економічних систем на світовому, міжнародному та національному рівнях є використання надр. У зв'язку із цим постають питання розвитку сучасних технологій управління у сфері надрокористування, які здатні вирішити проблеми залучення та раціонального використання іноземних інвестицій, особливо в геологорозвідці та гірничовидобувному секторі. Це особливо важливо для рудних родовищ, оскільки розвідка та видобування (зокрема будівництво шахт і збагачувальних фабрик) часто вимагають великих сум грошових коштів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку системи управління у сфері надрокористування в Україні й інших країнах було приділено багато уваги з боку вчених і практиків, серед яких можна зазначити таких як: І. Ажаман [1], О. Деркач [2], Т. Іванова [3], О. Коваленко [4], В. Пугач [5] та ін.

Але деякі питання щодо розвитку сучасних технологій управління інноваційною діяльністю у сфері надрокористування потребують теоретичного узагальнення та ґрунтовного дослідження.

Метою статті є розвиток сучасних технологій управління інноваційною діяльністю у сфері надрокористування.

Виклад основних матеріалів дослідження. Економічна діяльність у сфері надрокористування є достатньо специфічною, що вимагає застосування методів ефективного управління природними ресурсами, які забезпечать їх збереження для майбутніх поколінь. Своєю чергою, ефективна система управління інноваційною діяльністю може стати корисним інструментом у сучасній конкурентній боротьбі та стимулом розвитку сфери надрокористування в Україні.

Сьогодні для розвитку сучасних технологій управління інноваційною діяльністю у сфері надрокористування необхідним є вдосконалення організаційних компонентів системи управління та впровадження нових технологій і інструментів прийняття рішень. Тобто необхідно створити технологію ухвалення управлінських рішень для формування напряму інноваційного розвитку господарюючого суб'єкта. Така технологія складається з комплексу взаємопов'язаних процедур, які використовуються для оцінки організаційно-економічної ефективності на основі стратегічного, ситуаційного та економічного аналізу, а також для аргументованого вибору стратегії інноваційного розвитку [6].

Управління інноваційною діяльністю у сфері надрокористування визначається як сукупність сучасних організаційних, економічних, правових та мотиваційних засобів і методів, спрямованих на покращення організаційно-економічної та фінансово-господарської діяльності суб'єктів цієї сфери.

Інновації також допомагають удосконалювати процеси виробництва та систем управління. Науковці створюють і впроваджують нові організаційні структури, методи розробки управлінських рішень, форми стимулювання, нові технології, обладнання та прилади. Інновації створюються на основі певних принципів, що призводить до створення нових моделей виробництва і організаційних форм. Спочатку усвідомлюється необхідність змін, визначається мета, створюється інновація, освоюється, поширюється, використовується і сходить нанівець.

Інноваційний процес орієнтований на практичний кінцевий результат, який має технічний і соціально-економічний ефект (рис. 1).

Тобто на шляху до управління інноваційною діяльністю менеджмент господарюючого суб'єкта має зосеред-

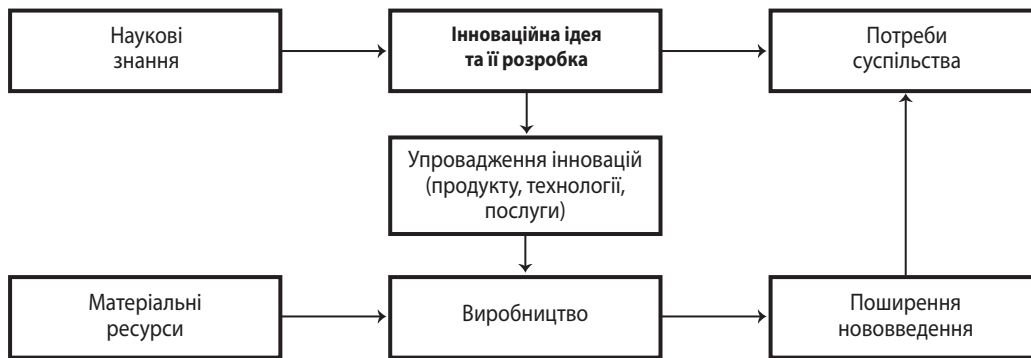

Рис. 1. Загальна послідовність інноваційного процесу

Джерело: розроблено авторами

итися на такому управлінні бізнес-процесами, коли інновації повинні бути постійними завданнями для кожної організаційної одиниці в структурі суб'єкта.

Як вже було вказано раніше, управління інноваціями має системний характер, що базується на прийнятті та реалізації управлінських рішень щодо їх розробки та впровадження [7]. Принципіальні умови, на яких базується організація інноваційної діяльності у сфері надкористування, зображено на рис. 2.

Згідно з ринковою концепцією менеджменту, управління є діяльністю господарюючого суб'єкта, в процесі якої його структурні частини впорядковуються за допомогою ринкових механізмів регулювання господарських процесів.

Зауважимо, що традиційний менеджмент зосереджується на збільшенні та розумному використанні фінансових і матеріально-технічних ресурсів компанії. Інноваційний менеджмент, з іншого боку, фокусується на викорис-

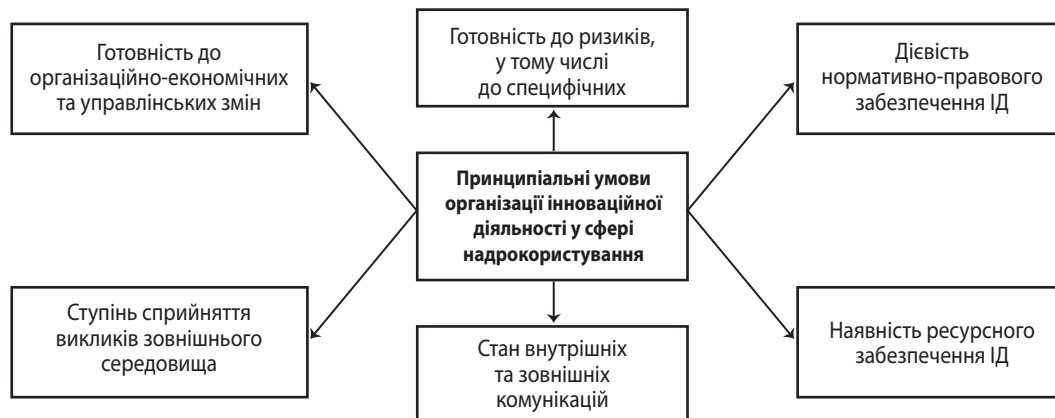

Рис. 2. Принципіальні умови організації інноваційної діяльності у сфері надкористування

Джерело: розроблено авторами

танні технологічних та інформаційних ресурсів, а також на підвищенні якості трудових ресурсів (професійних знань). Для переходу до інноваційного менеджменту суб'єкти господарювання повинні широко використовувати сучасні управлінські технології, такі як економіка знань, моделювання та оптимізація бізнес-процесів, цілеорієнтовані системи мотивації, інтерактивне планування, включаючи стратегічне.

Створення відповідного методичного інструментарію, формалізація бізнес-процесів, регламентація та впровадження в дію нормативної документації та створення системи мотивації, яка підтримує інноваційне використання управлінських технологій у практиці СНК дозволить вирішити питання підвищення ефективності існуючої системи управління інноваційною діяльністю у сфері надкористування.

Ефективне використання надр, або надкористування, є важливим компонентом економічного та соціального розвитку країни. Він є об'єктом і основним компонентом управлінської діяльності у сфері використання надр через складну природу надкористування. Підвищення інноваційної активності у сфері надкористування та підтримка її на рівні держави вимагає:

- впровадження ефективної інноваційної політики;
- податкової, інноваційної та економічної політики;
- забезпечення сприятливих інвестиційних умов;
- покращення правового забезпечення;
- розвитку сучасних технологій управління інноваційною діяльністю.

На думку авторів, для сфери надкористування інновації – це, у першу чергу, накопичення нових знань, створення нових технологій і їх ефективне використання.

Вони мають вирішальне значення для майбутнього ефективного використання надр і забезпечення екологічної безпеки держави. Тому сьогодні, в умовах війни, складної економічної ситуації та виникнення проблем у даній сфері, які пов'язані із бойовими діями на території нашої країни, необхідно створювати системи управління знаннями, інтелектуальним капіталом і інноваційними процесами, щоб досягти якісних соціально-економічних перетворень.

Інноваційний цикл управління включає проведення досліджень і розробок, реалізацію проектів і контроль за їх застосуванням. Це означає, що можна використовувати різні форми розвитку цієї діяльності, які засновані на функціональному управлінні, що містить форми та методи роботи керівного персоналу суб'єкта господарювання та окремих управлінських підрозділів; цільове управління, яке містить цільові підсистеми управління персоналом, інноваціями, якістю та ресурсами; система управління в цілому, яка є комплексною раціоналізацією управління.

Основні цілі управління інноваційною діяльністю у сфері надрокористування можна визначити таким чином:

- 1) забезпечення довгострокових результатів функціонування інноваційних процесів шляхом ефективної організації складових компонентів і систем у сфері надрокористування та в економіці в цілому;
- 2) створення нових технологій управління інноваційною діяльністю, які передбачають найбільш ефективний шлях розвитку.

Управління інноваційною діяльністю у сфері надрокористування вимагає підвищення ефективності на всіх рівнях здійснення управлінських дій та прийняття ефективних рішень, що обумовлює розробку та використання сучасних технологій менеджменту, таких як ERP-системи, реінжиніринг, інжиніринг, бенчмаркінг, контролінг, грейдінг.

Для розвитку сучасних технологій управління у сфері надрокористування, в першу чергу, необхідно вирішити такі завдання:

- провести аналіз структури та методів управління;
- виявити проблеми в управлінні інноваційним розвитком;
- виявити особливості інноваційного розвитку сфери надрокористування;
- розробити стратегію інноваційного розвитку сфери надрокористування.

Організація управління надрами базується на нових правилах користування надрами, які є прозорими та привабливими для інвесторів. Таким чином, Закон № 2805-IX був прийнятий, щоб змінити й осучаснити правила гри у сфері надрокористування, зокрема [8]:

1. Усунення дублюючих погоджень і позбавлення місцевих громад від надмірної влади, залишивши їм можливість ефективно впливати на надрокористувача;
2. Лібералізація спецдозволів, що означає вільне відчуження прав на користування надрами;
3. Підтримка «малого надрокористування» – поза аукціонне надання спеціальних дозволів на розробку корисних копалин місцевого значення

власникам земельних ділянок площею до 25 га, щоб сприяти швидкому доступу до корисних копалин будівельної групи.

До основних проблем управління інноваційною діяльністю у сфері надрокористування можна віднести [9]:

- рівень нормативно-правового забезпечення;
- рівень корупції;
- відсутність інноваційної активності;
- відсутність інноваційного управління;
- недостатня взаємодія представників бізнесу із органами державної влади;
- нелегальна добыча корисних копалин;
- недостатній рівень інвестиційної привабливості.

Активізація інноваційних проектів у сфері надрокористування призведе до підвищення конкурентоспроможності українських компаній, а також до покращення якості життя та добробуту в країні та її розвитку.

Щодо особливості інноваційного розвитку сфери надрокористування, хотілось би зазначити значний вплив якості ресурсного забезпечення ІД у цій сфері, оскільки використання надр потребує значного використання всіх видів ресурсів, які здатні перетворити «корисні копалини», «мінеральну сировину» на грошові кошти, що мають бути спрямовані на соціальне й економічне зростання економіки країни та підвищення якості життя населення. У цьому плані спрямованість на соціальний результат від підвищення ефективності системи управління інноваційною діяльністю у сфері надрокористування не викликає сумнівів.

Інновації можуть бути результатом складного процесу та залежати від набору можливостей, які відповідають її стратегічним вимогам. У результаті цього набору можливостей господарюючий суб'єкт має здатність до інновацій, що означає, що він може швидко створювати нові продукти та нові процеси. Ця здатність є важливою для того, щоб будь-який суб'єкт господарювання СНК міг конкурувати з іншими компаніями.

Проаналізуємо результати, які може отримати СНК від впровадження сучасних технологій управління інноваційною діяльністю. До них відносяться [10]:

- коефіцієнт забезпеченості інтелектуальною власністю;
- коефіцієнт забезпеченості устаткуванням, необхідним для інноваційної сфери;
- коефіцієнт освоєння нової техніки;
- коефіцієнт інноваційного зростання;
- середня частка приросту продукції за рахунок інтенсифікації виробництва;
- індекс інноваційної інтенсивності;
- індекс зовнішнього співробітництва;
- індекс інвестиційного та техніко-технологічного оснащення праці;
- індекс фінансової результативності інновацій;
- показник тривалості реалізації інноваційного рішення;
- коефіцієнт покриття інвестицій та ін.

Наразі державна політика, спрямована на розвиток інноваційної діяльності у провідних галузях національного господарства, вкрай необхідна для відновлення економіки

України. Рішення полягає в тому, щоб держава створила політику, яка є дуалістичною, привабливою для іноземних технологій та дозволяла розвивати потенціал як існуючих, так і нових високотехнологічних сфер. Зосередження капіталу у сфері надкористування залежить від включен-

ня іноземних інвестицій і технологій у національний план розвитку.

Пріоритетні напрями управління інноваційною діяльністю у сфері надкористування відповідно до їх програм інноваційного розвитку наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Пріоритетні напрями управління інноваційною діяльністю у СНК

Пріоритетні напрями управління інноваційною діяльністю у сфері надкористування	
Технологічна складова	Оновлення матеріально-технічного забезпечення, навчальної, наукової та виробничої бази
	Збільшення обсягів виробництва за рахунок усунення обмежень і збільшення потужностей
Організаційна складова	Впровадження високих стандартів безпеки
	Створення бази для навчання (перенавчання) персоналу
	Налагодження активної міжнародної співпраці
	Координація всіх бізнес-процесів
	Удосконалення системи ризик-менеджменту
Екологічна складова	Зниження впливу видобутку корисних копалин на зовнішнє середовище
	Зниження впливу роботи обладнання на навколишнє середовище

Джерело: укладено авторами

У напрямку розвитку сучасних технологій управління ІД СНК мають бути зроблені певні кроки, які складаються з:

- здійснення фундаментальних та прикладних наукових досліджень;
- формування сприятливого соціокультурного середовища ІД;
- формування інфраструктури науково-дослідної діяльності;

Складові системи управління інноваційною діяльністю СНК наведено на рис. 3.

- формування інфраструктури інноваційно-інвестиційної діяльності; трансферу знань;
- оптимізації структури виробничих потенційних можливостей компаній;
- генерація, відбір і впровадження інновацій;
- фінансування інноваційно-інвестиційного розвитку;
- державне регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку.

Ефективна інноваційна діяльність у сфері надкористування на сьогодні є запорукою розвитку економіки України та джерелом поповнення доходної частини Державного бюджету. Зважаючи на це, доцільно зосередити увагу на низці проблем, які суттєво впливають на розвиток як окремих суб'єктів господарювання, так і СНК в цілому, серед основних доцільно виділити такі:

- зношеність основних виробничих фондів;
- обмеженість власних фінансових ресурсів і певна складність щодо залучення інвестицій і кредитів;
- неадекватність рентної політики держави сучасним умовам господарювання;
- суттєвий рівень корупції та тіньової економіки тощо.

Визначення принципіальних умов організації управління інноваційною діяльністю та її основних характеристик у СНК довели, що в процесі її здійснення всі процеси мають певні особливості, а також і певні обмеження, які пов'язані із специфікою цієї сфери.

Сьогодні активізація інноваційних проектів у сфері надкористування призведе до підвищення конкурентоспроможності українських компаній, а також до покращення якості життя та добробуту в країні, та її розвитку.

Висновки. Таким чином, управління інноваційною діяльністю у сфері надкористування визначається формуванням інфраструктури науково-дослідної та інноваційно-інвестиційної діяльності; запровадженням генерації, відбором і використанням інновацій; виявленням і реалізацією нових ринкових можливостей щодо формування проектів інноваційного управління у СНК.

Зроблено висновок, що сучасні технології управління інноваційною діяльністю у сфері надкористування мають бути спрямовані на пошук новацій в системі управління СНК, що у перспективі надасть можливість поєднати всі види інновацій та досягти синергетичного ефекту у цій сфері.

Перспективою подальших досліджень має стати розробка стратегії управління інноваційною діяльністю у сфері надкористування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажаман І., Хабіб А., Пушкіна Н., Мельничук О. Світовий досвід розвитку системи енергетичного менеджменту та перспективи його впровадження в Україні. *Journal of Strategic Economic Research*. 2023. № 1 (12). С. 73–81.

DOI: 10.30857/2786-5398.2023.1.8

2. Derkach O. Practical aspects of implementation of socially responsible agricultural business in Ukraine. *Modeling the development of the economic systems*. 2022. P. 168–172.

DOI: 10.31891/mdes/2022-5-24

3. Іванова Т. В. Механізм управління природокористуванням і екологічною безпекою. *Біоресурси і природокористування*. 2011. № 5–6. С. 128–136.

4. Коваленко О., Яценко Л. Циркулярна економіка як ефективний інструмент скорочення втрат та відходів продо-

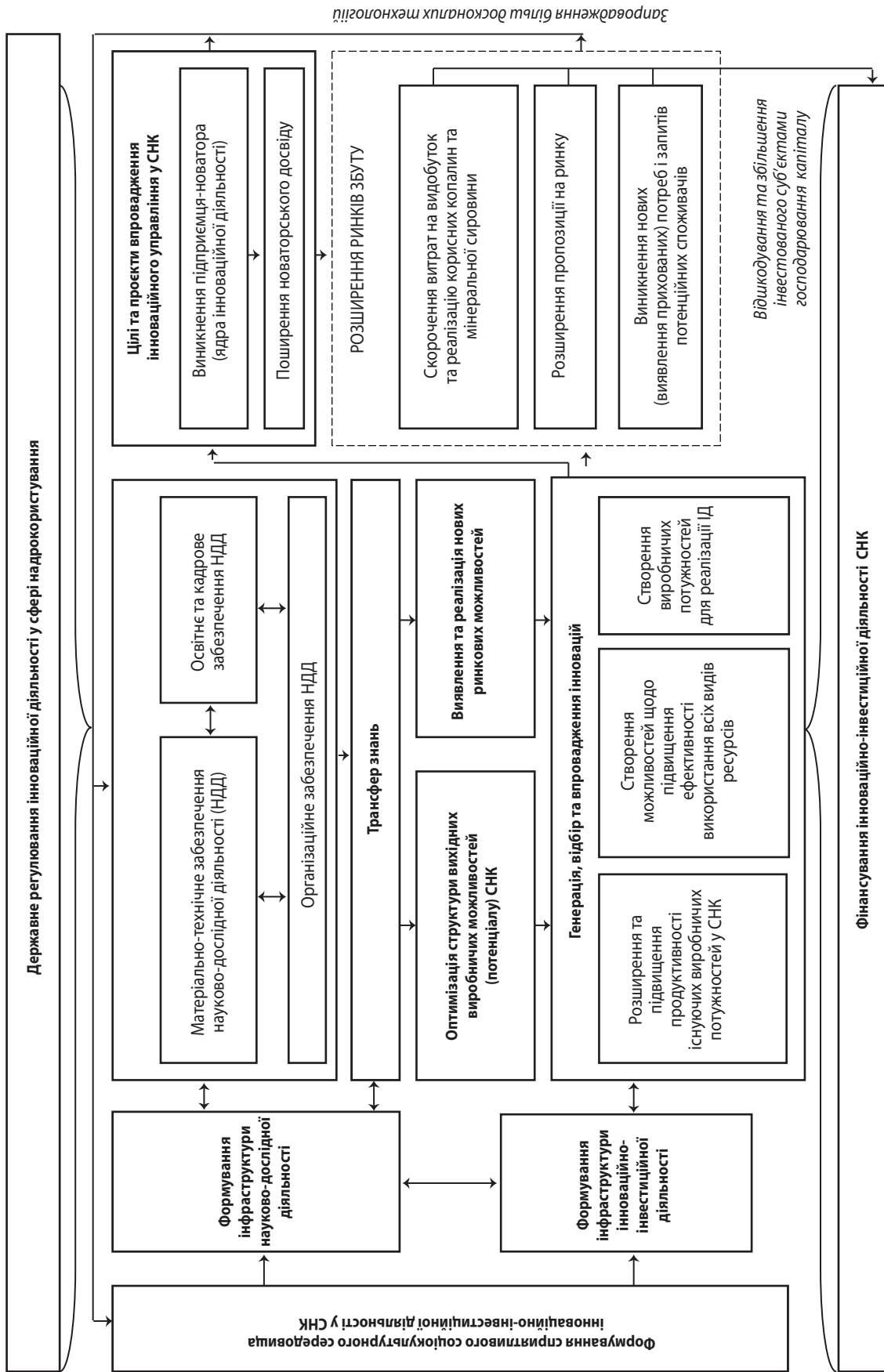

Рис. 3. Система управління інноваційною діяльністю у СНК

Джерело: розроблено авторами

вольства в Україні та світі. *Продовольчі ресурси*. 2022. № 10. С. 200–209.

DOI: 10.31073/foodresources2022-19-23

5. Пугач В. Теоретичні засади сталого надкористування. *Економіка природокористування і охорони довкілля*. 2014. № 1 С. 45–48.

6. Федулова Л. І. Концептуальні засади управління інноваційним розвитком підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2014. № 2. С. 122–135.

7. Єременко І. Ф. Комплексна система управління інноваційними процесами. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 6 (48). С. 95–99.

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства у сфері користування надрами : Закон України від 01.12.2022 № 2805-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T222805?an=1>

9. Кондратенко Н. О., Троян В. І., Браташ М. А. Соціально-екологічні аспекти інноваційного управління у сфері надкористування. *Проблеми економіки*. 2024. № 1. С. 173–180.

DOI: 10.32983/2222-0712-2024-1-173-180

10. Пашенко О. П., Куліш Н. В. Теоретичні засади управління результативністю менеджменту організації. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/330/315>

REFERENCES

Azhaman, I. et al. "Svitovyi dosvid rozvytku systemy enerhetichnoho menedzhmentu ta perspektyvy yoho vprovadzhennia v Ukraini" [World Experience in the Development of the Energy Management System and Prospects for Its Implementation in Ukraine]. *Journal of Strategic Economic Research*, no. 1(12) (2023): 73-81.

DOI: 10.30857/2786-5398.2023.1.8

Derkach, O. "Practical aspects of implementation of socially responsible agricultural business in Ukraine". *Modeling the development of the economic systems* (2022): 168-172.

DOI: 10.31891/mdes/2022-5-24

Fedulova, L. I. "Kontseptualni zasady upravlinnia innovatsiinym rozvytkom pidpriemstv" [Conceptual Principles of Management of Innovative Development of Enterprises]. *Marketynh i menedzhment innovatsii*, no. 2 (2014): 122-135.

Ivanova, T. V. "Mekhanizm upravlinnia pryrodokorystuvanniam i ekolohichnoiu bezpekoiu" [The Mechanism of Management of Nature Use and Environmental Safety]. *Bioresursy i pryrodokorystuvannia*, no. 5-6 (2011): 128-136.

Kondratenko, N. O., Troian, V. I., and Bratash, M. A. "Sotsialno-ekolohichni aspekty innovatsiinoho upravlinnia u sferi nadrokorystuvannia" [Social and Ecological Aspects of Innovation Management in the Field of Subsoil Use]. *Problemy ekonomiky*, no. 1 (2024): 173-180.

DOI: 10.32983/2222-0712-2024-1-173-180

Kovalenko, O., and Yashchenko, L. "Tsyrkuliarna ekonomika yak efektyvnyi instrument skorochennia vtrat ta vidkhodiv prodovolstva v Ukraini ta sviti" [Circular Economy as an Effective Tool for Reducing Food Losses and Waste in Ukraine and the World]. *Prodivolchi resursy*, no. 10 (2022): 200-209.

DOI: 10.31073/foodresources2022-19-23

[Legal Act of Ukraine] (2022). <https://ips.ligazakon.net/document/T222805?an=1>

Pashchenko, O. P., and Kulish, N. V. "Teoretychni zasady upravlinnia rezultativnistiu menedzhmentu orhanizatsii" [Theoretical Principles of Managing the Effectiveness of the Management of the Organization]. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2021. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/330/315>

Puhach, V. "Teoretychni zasady staloho nadrokorystuvannia" [Theoretical Principles of Sustainable Subsoil Use]. *Ekonomika pryrodokorystuvannia i okhorony dovkillia*, no. 1C (2014): 45-48.

Yeremenko, I. F. "Kompleksna sistema upravlinnia innovatsiinymy protsesamy" [Comprehensive System of Management of Innovative Processes]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 6(48) (2016): 95-99.

Стаття надійшла до редакції 04.06.2024 р.

Статтю прийнято до публікації 20.06.2024 р.